



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R.P. Clavdii Aqua-Vivae Societatis Iesv Præpositi
Generalis V. Meditationes In Psalm. 44. et 118**

Acquaviva, Claudio

Coloniæ Ubiorum, 1616

Daleth, id est, Tabularium, seu Librorum. Octonarius Quartus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50645](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50645)

Sap. 8. Proposui, inquit, hanc adducere mihi ad
 Sapientie conuiuendum, sciens, quoniam mecum
 diuine effectus. communicabit de bonis: & erit allocutio
 cogitationis, & tædij mei. Habebo pro-
 pter hanc claritatem ad turbas, & hono-
 rem apud seniores iuuenis, & acutus inue-
 niar in iudicio, & in conspectu potentium
 admirabilis ero: & facies Principum mi-
 rabuntur me: tacentem me sustinebunt, &
 loquentem me respicient, & fermocinan-
 te me plura, manus ori suo imponent.
 Præterea habebō per hanc immortalita-
 tem. Vides quam necessarium, & vile sit
 cōsiliū, quam præclari consiliarij, quam
 diuina res sapientia? Merito itaque David
 testimonia Dei in delicias suas, & eiusdem
 iustificationes in consiliarios suos assu-
 mit.

7 Daleth, id est, Tabularum, seu
 Librorum.

Octonarius Quartus.

25 **A**Dhæsit pavimento anima
 mea: viuifica me secundum
 verbum tuum.

26 Vias meas enunciaui: & exaudi-
 sti me: doce me iustificationes
 tuas.

26 Viam

27 Viam iustificationum tuarum
instrue me : & exercebor in mi-
rabilibus tuis.

28 Dormitauit anima mea præ tæ-
dio : confirma me in verbis tuis.

29 Viam iniquitatis amoue à me : &
de lege tua miserere mei.

30 Viam veritatis elegi : iudicia tua
non sum oblitus.

31 Adhæsi testimonijs tuis Domine :
noli me confundere.

32 Viam mandatorum tuorum cu-
curri, cum dilatasti cor meum.

33 Adhæsit pavimento anima mea :
viuifica me secundum verbum
tuum.

Quam misera huius vitæ conditio, vt
pauimento, vel pulueri adherere co-
gamur! Sunt qui per hoc intelligant vir-
tutem humilitatis, ex qua humiliatus me-
ritò petat viuificari. Alij summum peri-
culum, & miseriam, de qua erui postu-
let. Mihi verò longè quid maius & senti-
re, & conqueri videtur; secundum id,
quod alibi conqueritur, cum Dominum
excitat dicens. Exurge, quare obdormis
Domine, quare facient tuam auertis? &
Psal. 43.

Anima
pauimento
id est cor-
pori affi-
xa.

O 5 subdit.

subdit. Quoniam humiliata est in puluere anima nostra, conglutinator est in terra venter noster. Per hanc terram corpus nostrum intelligo, cui affixa nobilissima anima nostra, inde contrahit quicquid difficultatum patitur, & molestiarum. Ac si dicat. Vide Domine humilitatem meam, & laborem meum. Fecisti me secundum animam ad imaginem, & similitudinem tuam: nunc vero adhærens huic puluere, & terræ, corpori scilicet, quod corrumpitur,

Sap. 9.

Galat. 5.

& aggruat animam, gembundo clamore cogor ad te clamare. Adhæsit pavimento anima mea: viuifica me secundum verbum tuum. Quam triste dissidium, quam periculosa concertatio, caro concupiscens aduersus spiritum, spiritus aduersus carnem? Quale pavimentum, qualis adhesio? Viuifica me: nam ita viuere mors est. Et mirum sanè quomodo ista duo coniunxeris, spiritum, & limum; substantiam cælestem, & terrenam; ut iure optimo exclamare cum B. Bernardo liceat. O

Ser. 27. in

fi. in Cant.

humilitas! ô sublimitas! & tabernaculum Cedar, & sanctuarium Dei, & terrenum habitaculum, & cæleste Palatium; & domus lutea, & aula regia: & corpus mortis, & templum lucis: & despectio denique superbis, & Sponsa Christo. Profecto mirabilis facta est scientia hæc ex me. Intolerabilis habitatio hæc super terram, nisi tu reformes me quotidie ad similitudinem tuam.

tuā. Et sicut corpus, quod corrūpitur, aggra-
 uat animam; & deprimit terrenum hoc
 pauimentum caelestem substantiam, ita vi-
 cissim igne tuo bono erigente attollamur
 per spiritum, - vt ipsa terra quodammodo
 spiritualis fiat. Neque enim magnum est
 tibi omnipotenti, qui potens es facere su- *Ephes 3.*
 perabundanter quam petimus, - aut intel- *Galat. 5.*
 ligimus secundum virtutem, quæ opera-
 tur in nobis: & qui dixisti de tenebris lucē
 splendescere, non est magnum tibi effice-
 re, vt spiritu ambulantes, desideria carnis *Euchari-*
 non perficiamus. Quod vt prestares, ma- *stia reme-*
 gnū illud misericordiæ sacramentum *dium ter-*
 exhibuisti Christe Iesu redemptor meus, & *renæ gra-*
 reformator meus, vt etiam viuificum il- *uitatis.*
 lum carbonem, corpus videlicet tuum di-
 uinitate ignitum nobis traderes. Vt caro
 nostra mortalis, ne semper sit mortalis,
 à tua viuifica igniatur, & deficitur: nec ta-
 cere possimus laudes tuas, cum Damasce-
 no clamantes. O mysterium tremendum,
 o œconomiam indicibilem, o condescen-
 sionem incomprehensibilem, o visceralē
 dilectionem in inuestigabilem. Laudent
 te pro hac misericordia, & superlaudent
 omnes Angeli, & Sancti tui. Mihi, quam- *Psal. 88.*
 diu vixero, cantandum est. Misericordias
 Domini in æternum cantabo, quousque *3. Cor. 3.*
 tandem reuelata facie sine sacramento, &
 velamine, & videam te puro in lumine, &
 fruatur in plena dulcedine.

26 Vias meas enuntiaui, & exaudisti
me: doce me iustificationes tuas.

Enuntia-
mus vias
nostras
Deo. **I**n hac via, per quam ambulo frequen-
ter erro, deuiro, retrogredior, titubo,
hæreo, impingo. Quid reliquum ergo est,
nisi vt necessario vias meas enuntiem tibi?

Primò
examine
conscien-
tia.

Iob 13.

Psal. 6.

Secundò
cōfessio-
ne.

S. August.
Conf. l. 10.

c. 2.

Psal 31.

Tertiò di-
rectionis

Enuntio autem discussione, manifesta-
tione, directionis petitione. Nam pri-
mum in lumine tuo viæ meæ arguendæ
sunt, vt spem salutis concipere possim,
iuxta quod scriptum est. Veruntamen
vias meas coram eo arguam, & ipse erit
Saluator meus. Sunt enim hæ viæ, id est,
omnes actiones meæ explorandæ, vocan-
dæ in iudicium coram Deo: coram man-
datorum eius consilio sistendæ: tum per
singulas noctes perfundenda conscientia
lacrymis.

Deinde manifestatione, id est, confes-
sione: vt illas tibi confitear, mihi ipsi
enumerans, & ob oculos ponens. Nam
tibi Domine, cuius oculis nudæ est abyssus
humanæ conscientia, quid occultum ef-
set in me, etiamsi nollem confiteri tibi?
Te enim mihi absconderem, non me ti-
bi. Dixi confitebor aduersum me inini-
quitiæ meam Domino, & tu remisisti ini-
quitiæ meam.

Deniq; directionis petitione: ideo dixi,
Doce me iustificationes tuas: quas tamen
doceri

doceri non peterem, si eas penitus igno-
 rarem: & rursus petendæ non essent, si *petitione.*
 quantum cupio didicissem. Et exercebar
 ergo in iustificationibus tuis, & peto ta-
 men, vt eas doceas me. Sed proficientis
 hæc vox est (inquit S. Augustinus:) Non
 ergo in quibus exercebatur vult à Domi-
 no discere, sed ab illis ad alia profi-
 ciendo, veluti crescendo desiderat perue-
 nire.

Vide autem fructum. Cognitio petitio-
 nem, petitio exauditionem, exauditio fru- *Fructus*
 ctum operata est. Et exaudisti, inquit, me. *enuntia-*
tionis.

Quid est exaudisti me? nisi reducendo er-
 rantem, deducendo deuium, promouen-
 do retrogradientem, stabiliendo tituban-
 tem, impellendo hærentem; & impingen-
 tem portando manibus, ne ad lapidem of-
 fendat. Quis non libenter enuntiet vias
 suas Domino, cum ex enuntiatione tam
 vberes fructus colligantur? Non taceat a-
 nima mea labijs, non taceat corde mani-
 festare scienti vias suas. Apud te enim *Psal. 36.*
 gressus nostri diriguntur.

17 Viam iustificationum tuarum in-
 strue me.

S. Anstus Ambrosius, pro instrue, legit in-
 sinua. Sed siue dicatur insinua, siue in-
 strue, parum est. In Hebræo significantius
 ad verbum, Fac me intelligere, vel consi-
 derare.



**Petit
efficax in-
structio.**

LUC. 18.

derare. Multi enim instruuntur, qui ta-
men nec animaduertunt, nec intelligunt.
Tales erant Apostoli, cum instrueret eos
Dominus, quam oportebat eum multa
pati, & reprobari, & crucifigi: & tamen (in-
quit Scriptura) erat hoc verbum abscon-
ditum ab eis: & non intelligebant, quae di-
cebantur. At hic Propheta non petit tan-
tum instrui, sed vt efficiat Dominus, vt
consideret, & intelligat. Et sanè mirum
est quantopere in hoc toto psalmo petit il-
luminari, reuelari oculos, instrui, doceri,
dirigi, & innumera huiusmodi: quae toties
magno affectu iterat. Nimirum & rei gra-
uitatem ostendit: & ampliora, & perfe-
ctiora petit: & simul docet non sufficere se-
mel accepisse, nisi perpetuò eadem dona
sua custodiat ipse, qui dedit. Sequitur.

**Et exercebor in mirabilibus
tuis.**

Quod dupliciter intelligo superiori-
bus connectendo. Dixerat. Instrue me,
vel fac me intelligere, iam ostendit, quid
inde consequatur utilitatis. Fieri enim
non potest, vt quis in mirabilibus Dei
exerceatur, nisi ea sapienter intelligat.
& rursus ostendit animi gratitudinem,
quamque diligenter diuino muneri re-
spondeat. Cum enim videret se illumi-
natum ad ea percipienda, rectè intelli-
gebat.

**Gratitudo
est bene
vti donis.**

bat suarum partium esse tantæ misericordie ipsa exercitatione respondere. Nam illa Deo acceptissima est gratiarum actio, si benè eius donis utaris. Nec tamen leuis, aut perfunctoria hæc exercitatio esse debet. Nam ut ille, qui exercet membra sua palestra (inquit S. Ambrosius) diutius exercet, ut roboret, ita qui exercet mentem suam in Scripturis diuinis, vel in consilijs, diutius exercere debet. Exercetur autem in mirabilibus Dei, intelligendò, meditando, ruminando, admirandò, gratias agendo, laudando, perscrutando, respondendo.

Qualis exercitatio in Dei mirabilibus esse debeat.

Sed quæ sint ista mirabilia non vno modo intelligitur. S. Augustinus intelligit ipsas iustificationes ampliores, quas proficiendo cupit apprehendere. Sunt enim quædam Dei iustificatione ita mirabiles, ut humana infirmitas ab eis, qui experti non sunt, ad eas posse peruenire nequaquam credatur. De se certè sic narrat. Ipsumque Ambrosium felicem quendam hominem secundum seculum opinabar, quem sic tantæ Potestates honorarent, cælibatus tamen eius mihi laboriosus videbatur. Quid autem ille spei gereret, & aduersus ipsius excellentiæ tentamenta quid luctaminis haberet, quidve solaminis in aduersis; & occultum os eius, quod errat in corde eius, quam sapida gaudia de pane tuo (Deū alloquitur) ruminaret, nec

Conf. l. 6. c. 3. Dei mirabilia. Primò, quæ Deus occultè efficit in anima.

conijcere noueram, nec expertus eram. Ita profectò est. Hæc mirabilia, quæ Deus in anima operatur, qui expertus non est, ne conijcere quidem potest.

Secundò, Sed possumus intelligere ipsa Dei mandata mirabilia esse, quæ humanus oculus, nisi altè illuminatus non attingit.

Tertiò, Si verò accipiamus per legem, & mandata Dei ipsas diuinas scripturas, quæ mysteria tot, ac tanta continent, patet esse admirabilia. Qualia enim sunt, quæ de extensione magnæ huius pellis, id est, celi loquuntur? de illius luminaribus, de fundata terra super nihilum, de posito mari termino? An non planè mirabilia de mirabilibus, quæ fecit in terra Aegypti, in cæpo Taneos, in mari rubro, in deserto? Vbi & manna, & coturnices velut arenam maris exhibuit: & percussit petram in eremo, & fluxerunt aquæ, & adaquauit populum velut in abyssò multa? An non mirabilia, quæ consequuta in Iordanis recessu, & regressione, in exterminatione gentium, in introductione populij in terram fluentem lacte, & melle? & plurima, quæ longum esset recensere, quibus Scriptura sacra ornata est: in quibus virtutes Dei, & magnalia illius manifestissimè elucet.

Quartò, Sed si ea, quæ magnis hisce mirabilibus præcipue significata sunt diligentius euoluamus, & sanctè (vt dignum est) reuereamur, apparebit statim, quam longè illa mirabilia sint.

sint. Nam si per exitum ex Aegypto non
 vnius populi à seruitute Pharaonis, sed to-
 tius mundi à captiuitate Diaboli libera-
 tionem decantemus: si liberationem ab
 exterminatore Angelo, non agni mate-
 rialis sanguine, sed immaculati, & incon-
 taminati Agni Christi, Dei filij intelli-
 gamus: si maris rubri diuisionem, & tran-
 situm non tam in eleuata virga Mosis,
 quam in erecta triumphali Cruce sentia-
 mus: si denique omnia ad spiritum
 transferentes in locum tabernaculi admi-
 tabilis vsque ad domum Dei, in voce
 exultationis, & confessionis transeamus:
 vbi multa mirabilia in tabernaculo eius,
 id est, in Ecclesia, & Fidelibus eius cerne-
 re est, tum in virtutibus, tum in donis;
 quæ omnia magnalia ipsius sunt: nonne
 tantò mirabiliora, quantò lux nocte est
 clarior, cælum sublimius terra, corpus ym-
 bra solidius?

Psal. 41.

Sed quod dicit, Exercebor, Septua-
 ginta fermè ἀδολιχίσω tran-
 stulerunt, de quo satis di-
 ximus suprà.]

* *
*

28 Dormitavit anima mea præ tædio : confirma me in verbis tuis.

Pro dormitavit, S. Ambrosius legit, stillavit. Nec dissimulat Vulgatæ lectionem. Nam aliqui codices, inquit, habent dormitavit, quia εὐσαξεν, dormitavit, & ἔσαξεν, stillavit, duabus literis dissonant. Itaque Antiquarij lapsu putant inrepsisse lectionis varietatem. Vox Hebrea, stillavit, sonat. Explicemus utrumque.

Dormitavit. Dormitare hoc loco est, præ tædio, & angore deficere. Quomodo de quibusdam dictum est. Ab increpatione tua Deus Iacob dormitauerunt, qui ascenderunt equos. Sic enim exercitus, & equites solet Dominus, quasi sopore immisso, inutiles reddere. Et solet tædium, & mœror somnū inducere. Inde & Dominus in horto Discipulos præ tristitia dormientes inuenit. Hanc autē animæ dormitacionem, siue tædium non rarò etiam sancti viri experiuntur. quod de se S. Augustinus fatetur. Aliquādo, inquit, intromittis me in affectum multum insinuatam introrsus ad nescio quam dulcedinem, quæ si in me perficitur, nescio quid erit, quod vita ista non erit. Sed recido in hæc ærumnosa ponderibus: & resorbeor solitis: & tencor, & multum

Dormitavit.

re quid.

Psal. 75.

Luc. 22.

Tædia

etiam iusti experiuntur.

Lib. 10.

Conf. c.

40.

um fleo, sed multum teneor. Tantum
 consuetudinis sarcina degrauat. Hic esse
 valeo, nec volo: illic volo, nec valeo. mi-
 ut vtrobique. In hac autem dormitatio-
 ne vnum est refugium, si ad Dominum
 In ijs con-
 curramus; ut ipse ita torpentes, ac præ fugiendū
 iustitia stupidos trahat. Nam (ut inquit ad Deum.
 Bernardus) quantūvis perfectionis ani- Ser. 21. 113.
 ma, quandiu quidem gemit sub corpore Cant.
 mortis huius; & huius seculi nequam reti-
 netur inclusa carcere, vinceta necessitatibus,
 porta sceleribus, lentius, segniu que, assur-
 at necesse est ad contemplanda sublimia:
 nec omnino liberū habet sequi Sponsum
 quocunque ierit. Hinc lacrymosa vox il- Rom. 7.
 liberabit de corpore mortis huius. & non
 multo post subdit. Propterea opus habeo
 extrahi, quoniam refriguit paulisper in no-
 bis ignis amoris tui, nec valemus à facie Ps. 147.
 frigoris huius currere modo, sicut heri, &
 paulo tertius. Curremus autem postea,
 cum reddideris lætitiā salutaris tui: cum Psal. 50.
 redierit melior temperies gratiæ: cum Sol
 iustitiæ iterum incaluerit, & pertransierit
 tentationis nubes, quæ hunc operire ad-
 horam cernitur: atque ad lenem flatum
 suæ blandioris, solito cœperint vnguenta Cant. 1.
 quiescere, & aromata fluere, & dare odo-
 rem suum. Videnda etiam pulcherrima,
 quæ sequuntur. Merito ergo in hac dor-
 mitatione petit anima confirmari
 in.

Et ad Dei
verba.

in verbis Dei. Vox Confirma, Hebraeis para
gnificat, confirmare, statuere, erigere, sta-
bilem reddere, quæ omnia dormitanti-
nimæ verba Dei præstant. Quippe effica-
citer excitant vt fortia: expergefaciunt,
vt luminosa: mulcent, vt dulcia: alliciunt
ciunt, vt pulchra. Vel dicamus sic, Exer-
tant compungendo, expergefaciunt illu-
strando, mulcent blandiando, alliciunt
pollicendo.

Stillare
animam
præ tædio,
est quasi
liquefieri,
& ablu-
mi.

Dulcissi-
mus con-
solator
Deus,

2. Reg. 13.

Nunc videamus quid verbum stillare? Da n
doceat. Aliqui putant dici animam stillare? Da n
per lacrymas: sed melius, ac significantius, arbitium
si intelligamus quasi liquefactam stillare? Da n
re, & defluere, vt paulatim absumatur. Hoc reddar
autem modo si languor iste, & defectus ac-
cipiatur, meritò exclamandum est. Con-
firma me in verbis tuis. Tu enim Domine
solus es, qui tabescentem animam tuam in hydr
loquijs confortas, & confirmas. Sed sine
me paululum loqui tecum puluerem, & con-
nerem, ô Medice meus intime: sine me &
gratias agere humiliter, & petere instan-
ter, quoniam, & stillat, & deficit spiritus
meus. Tu Domine conforta illum, qui
tuis expensis, tua manu, tuis adinuentio-
nibus forbitiunculas præparas, & cordia-
lia (vt cum Scriptura dicam) cordialitas,
quibus nutriatur, erigatur, & redimatur,
& recuperet se à defectu. Sed quales forbi-
tiunculæ Iesu bone, quam suaves, quam ef-
ficaces? Dulcis manus tua, qua parantur,
qua

Hebraeis *paratae propinantur. Dulcis materia,*
 ex qua fiunt, amaritudines tuae, & san-
 guinis tui. Dulcis ignis caritatis, quo co-
 munitur. Vitalis materia, vitalis ignis, vi-
 talis manus. Has parasti in dulcedine tua, *Psal. 67.*
 in amaritudine tua? pauperi Deus. Pa-
 rasti in horto, parasti in flagellis, parasti
 in spinis, parasti in Cruce. Quo amore pa-
 raveris, quibus tuis doloribus, quanta no-
 ta dulcedine, quis explicet? quis recogno-
 scat? Da mihi Domine fatiscenti, & defi-
 cienti praetadio, & infirmitate semper
 obstruuntur. Da ut reficiatur, omni
 studio, nauseaque remota. Da ne inuti-
 latur. Huius reddantur spiritualis caloris defectu. Na-
 tibi quantumvis vitales, nisi in nutri-
 mentum, sanguinem, & vitales spiritus
 conuertantur, non reficiunt animam. Sed,
 in hydrope videmus, ex interioris calo-
 ris inopia, non in nutrimentum, sed in a-
 quam conuertuntur: vnde vita potius ex-
 inguitur, quam reficitur. Quod mihi sua-
 lissime, ac potentissime Medice, ne con-
 tingat, dum cordialia porrigis animae
 & cor, & hepar eius instaure.

Viam iniquitatis amoue à me: &
 de lege tua miserere mei.

Hebraei, pro iniquitatis habent, menda-
 cium. rectè. Nam iniquitas mendacium
 dicitur, quia quod promittit non praestat.
 Quomo-

Iniquitas
 bene vo-
 catur mé-
 dacium.

Jerem. 16. Quomodo idola mendacium vocantur.
Psal. 32. Verè inquit, mendacium possederunt Pa-
Rom. 3. tres nostri. Et fallax dicitur equus ad sala-
Psal. 61. tem. Et homo mendax, quia saluare non
Psal. 4. potest: & quærere mendacium, quia his
Psal. 26. infarciri appetit, quibus nequeat nutrir.
 Nam quod est verè mendacium, si iniqui-
 tas non est? quæ mentitur & sibi? quæ blan-
 ditur, vt eludat? promissa ostendit, vt ca-
 piat? Quippe Ephraim (id est homines
 qui temporaliter crescere volunt) sequitur
 æstum, & pascit ventos. Vel quia ipse
 ventos pascit, quod stultissimum est, vel
 quia vento pascitur, quod perniciosissi-
 mum. Vnde, quod dicitur, Vniuersa vani-
 tas, & afflictio spiritus, vel præsumptio
 vt aliqui Patres legunt) commodius in he-
 bræo legitur, Comestio, vel esus venti.
 Quicquid ergo à lege diuina deuiat, esus
 non est ciborum, sed ventorum, qui in-
 flent non nutriant: vnde homines distor-
 queantur, non reficiantur. Sed nec illud
 omittendum est. Quod dicitur. Amoue à
 me, in Hebræo, aufer, remoue, recedere fac.
 Sed cur potius ait, remoue à me viam,
 quam me à via? Ea enim potius remou-
 uenda, quæ mouentur, quam quæ fixæ
 sunt. Neque dicimus vsitato modo lo-
 quendi, recedere fac à me turrim illam,
 aut montem illum, sed me potius ab illis.
S. Ambr. Verum id non sine causa dictum (notat
hoc loco. S. Ambrosius) tanquam significetur viam
 illam

IN PSAL. CXVIII.

335

nam mendacij in nobis esse, & nobis in-
 esse. Ideoque, inquit, studiosè agamus, vt
 à nobis separemus. Sed quia heredi-
 tarium iniquitatis glutinum mentibus in-
 fert humanis, opus est liberantis auxilio.
 Subdit. Meritoque, quia vulnus gran-
 de ac vetus est, & diu serpens, perfectioris
 medicinæ remedia deposcit, obsecrans, vt
 omni legitima miseratione curetur. Ex
 hoc facile vir spiritualis aduertat, quam
 inebundo clamore orandum sit assiduè,
 quia iniquitatis, quæ in nobis esse cogno-
 scitur, liberatoris manu remoueat; quã
 diligètia, & industria curandum,
 non solum in die huiusce tribulationis
 sed etiam exquiramus, & nocte manibus no-
 stris contra eum, vt non decipiamur: sed
 etiam, vt manu instantis custodiæ, & vi-
 giliantissima depulsione eam depellamus
 à nobis, quam nobis inesse sentimus.

Psal 76.

Sed quod sequitur. De lege tua mise-
 re mei. In Hebræo non est De, quam-
 uis aliqui velint suppleri. sed quia **יהוה**
 misereri, parcere, largiri, rem gratam
 facere, gratiosè donare, posset commodè
 dari, legem tuam misericorditer mihi
 fac, vel gratiosè dona. Vt, quoniam
 largitate donum hoc eximium non
 solum conceditur, vt lex cognoscatur, sed
 etiam vt seruetur, & ametur, meritò Pro-
 pheta clamat, Legem tuam dona mihi: ad
 quod non solum obseruationem, & affe-
 ctum

De lege
 tua pri-
 ma inter-
 pretatio.

- ctum, sed etiam notitiam, nisi tuo & lumine illustratus intrinsecus, & amore promotus meis viribus aspirare non possum.
- Secunda interpretatio.** Sanctus Chrysostomus, De lege tua, interpretatur, de more tuo, Dei legem misericordis appellans morem, consuetudinem, & clementiam, qua misereri non desinit. Miserere mihi Domine, non quomodo homines miserentur miseri, & immisericordes: sed quomodo soles tu, qui pater misericordiarum es, & miserator, & misericors Dominus, longanimis, & multum misericors: & cuius misericordiae non est finis. Vel potest intelligi, De lege tua, ut significetur materia, & id, de quo misericordiam petit; tanquam diceret. Quod attinet ad legem tuam miserere mei. Quomodo potuisset villicus ille Evangelicus dicere Domino suo, de substantia tua, vel de bonis tuis miserere mei, id est, condona, quod circa bona tua deliqui. Ita de lege tua miserere mei, perinde erit ac, Parce mihi clementer ea, quae in legem tuam peccavi, & ex fragilitate adhuc pecco. Et rursus miserere mei gratiam largiendo, ne in multis offendam. Vide confessionem, vide humilitatem, vide orationem. Sed tu Domine Deus idem es, qui propitius omnibus iniquitatibus meis, remittens clementer, quae admisi, & redimis de interitu vitam meam, praeservans ne in interitum ruam. Reple igitur in bonis de-

Pf. 102.

Tertia interpretatio.

Luc. 16.

Pf. 102.

fiderium meum, vt legem tuam diligens,
& mendacium horrens tua manu prote-
gar, & viuificer. Nam te miserante viam
mendacij abominatus, viam veritatis
elegi.

Viam veritatis elegi.

Plchrè viam veritatis, quam elegit,
viam mendacij, & iniquitatis opponit.
Nam veritas, non vanitas verè liberat.
Non est via veritatis (inquit Ambrosius) *Ioan. 8.*

honor seculi, sollicitudo mundi. Vanitas
temporalium est, veritas æternorum. Si
volumus igitur ambulare viam veritatis,
peregrinemur seculo magis, quam Deo; *2. Cor. 5.*

& ambulemus per fidem. Qui enim per
fidem ambulat, Deo præsens est, qui au-
tem per speciem ambulat, adest seculo,
peregrinatur à Domino. Vani autem
sunt omnes homines, in quibus non
est scientia Dei. Porrò eligere est inter
vira aliquid seligere; &, cum plurima *Sap. 13.*

vera falsis, & vana veris permista sint, sta-
tere apud se quid præoptandum sit. Eli-
gimus autem iudicando, & discernendo.

Prudentia (inquit S. Augustinus: Prudentiæ
est autem veram, Christianam, & veri-
tam prudentiam. Nam iuxta antiquum *veræ offi-
cium.*

statum Poetæ, qui sibi sapiens prodesse
sequit, nequicquam sapit) Est amor acu-
discernens ea, quæ iuuant ad Deum,
quæ impediunt. Quod si eligimus

P tan-

tanquam pulchriora, & meliora, quid eligamus, quid melius diligamus (ait alibi idem Sanctus) quam quo nihil melius inuenimus? Hoc Deus est, cui si diligendo aliquid præponimus, vel æquamus, nos ipsos diligere nescimus. Quæ discretio, atque electio donum Dei est, & magnum donum, ut sciamus pretiosum à vili discernere. Inde Ieremias ex persona Domini. Si separaueris, inquit, pretiosum à vili, quasi os meum eris. Vbi, si sumatur os pro facie, ac vultu, quasi venustate quadam diuini oris, vultusque perfunditur, qui rectè discernit. Si verò pro ore, quo loquimur (vtrumque enim, & hebraica, & latina vox sensum patitur) significat sic hominem aptum fieri magisterio, ut non modo tanquam interpret, sed velut os Dei alios doceat, quæ sit voluntas Domini: & tanquam diuinus canalis eloquiorum cælestium aquas emittat. Verum opus est & sapientiali discretione, & experimentalis gustu, ut etiam ipse homo spiritualis butyrum, & mel comedens sciat reprobare malum, & eligere bonum.

Isai. 7.

Iudicia tua non sum oblitus.

Memoria **E**T quomodo obliuiscatur, qui ea dilectio-
mandato-**X**it, concupiuit, in corde abscondit, de-
rum assi-**L**icias suas, & consiliarios statuit? Profectò
dua sit. **Q**ui hæc præstat, obliuisci non potest. Quæ
me-

IN PSAL. CXVIII.

339

memoriae assiduitatem considera quam pulchrè Salomon, quamque significanter commendet. Liga, inquit, ea in corde tuo iugiter, & circumda gutturi tuo: cum ambulaueris, gradientur tecum: cum dormieris, custodiant te: & euigilans loquere cum eis: quia mandatum lucerna est, & lex lux: & via vitæ increpatio disciplinae.

PROV. 4.

Adhæsi testimonijs tuis Domine, noli me confundere.

Verbum קדף hebræum significat adhaerere, coniungi, agglutinari, ita ut nihil medium intercedat. Vnde & apud Iob de squammis arctissimè sibi coherentibus dicitur, Vna vni coniungitur, & ne spiraculum quidem incedit per eas: vna alteri adhærebit; & tenentes se nequaquam separabuntur. Sanctus Augustinus in psal. 62. legit. Agglutinata est anima mea post te, & ait. Videte desiderantem, videte sitientem, videte quomodo hæreat Deo Nascatur in vobis iste affectus. Si iam germinat compluatur, & crescat; perueniat ad tale robur, ut & vos dicatis ex toto corde, agglutinata est anima mea post te. Vbi est ipsum gluten? ipsum gluten caritas est. Caritas habet, quo glutine agglutinetur anima tua post Deum. Non post Deum, sed post Deum, ut ille praece-

Caritas
gluten
uniens
Deo.

S. Aug. in
psal. 62.

P 2 dat,

dat, tu sequaris. Hæc S. Augustinus. Hunc
ita adhærentem Deo, necesse est & testi-
monijs eius adhærere : & qui adhæret te-
stimonijs Dei, fieri non potest, quin ipsi
Deo arctissimè adhærescat. Nam (vt ait
S. Leo) nihil est aliud diligere Deum,
quam amare iustitiam. Quam qui dili-
git, & diuinis testimonijs adhæret, fi-
denter petit, nec dubiè obtinet, ne con-
fundatur. Quid autem sit confusio, &
quam multiplex, supra dictum est copio-
sè.

*Serm. de
grad asc.
in beat.*

32 Viam mandatorum tuorum cucurri,
cum dilatasti cor meum.

Ambros. **N**on potest viam Domini currere, ar-
tius cor coarctatur angustijs. Et Apo-
stolus ait. Cor nostrum dilatatum est : di-
latamini & vos. Et de Salomone. Latitudo
cordis eius, quasi arena, quæ est in litore
maris : & vide distantiam. Via fit angu-
stior, cor latius, vt Patris, & Filij, & Spi-
ritus sancti sustineat mansionem : ne ve-
niat verbum Dei, & pulset, & videns cor-
dis eius angustias dedignetur habitare. De-
nique sapientia in exitu (id est cum exit
in publicum) canit : in plateis cum fidu-
cia agit. Plateæ late sunt. Nō igitur in vijs,
sed in cordis latitudine Sapientia decātat.
Ita S. Ambrosius. Latum verò fit cor eua-
cuatione ab occupantibus, & replentibus

Psalm. 1.

*Quomo-
do cor di-
latur.*

terrenis desiderijs. Quod enim iam plenu est quantumuis alioqui sit latum, capacitatatis nullius est. Latum fit & fiducia, que ad Dei opes participandas illud extendit. Latum caritate, que dilatat finem ad omnes etiam ignotos, etiam inimicos. Latum fit robore diuino, & consolationibus caelestibus. Cordis dilatatio iustitiae est delectatio. Dilatasti, inquit, gressus meos subtus me, & non sunt infirmata vestigia mea. Et item alibi. Eduxit me in latitudinem. Et, Statuisti in loco spatiofo pedes meos. O quanta illi animae latitudo, inquit, S. Bernardus, quanta, & meritum prerogatiua, que diuinam in se praesentiam & digna inuenitur suscipere, & sufficiens capere. Quid illa, cui & spatia suppetunt, & deambulatoria ad opus quidem maiestatis? Et, cum enumerasset, quibus primò oportet vacuam esse animam, vt caelum fiat, atque habitatio Dei. Deinde necesse est, inquit, eam crescere, & dilatari, vt si capax Dei. Porro latitudo eius, dilectio eius (sicut dicit Apostolus) Dilatamini in caritate. Et mox. Ergo quantitas cuiusque animae aestimetur de mensura caritatis, quam habet. Vt, verbi gratia, quae multum habet caritatis, magna sit: quae parum, parua: quae verò nihil, nihil: dicente Paulo, Si caritatem non habuero, nihil sum.

S. Aug.
hie.

Psal. 17.

Psal. 30.

Ser. 27. in

Cant.

2. Cor. 6.

1. Cor. 13.

Hanc cordis dilatationem affecuta ani- Anima



dilatata ma, nihil graue æstimat, nihil difficile:
 currit viã non solum ambulat vias Domini, sed cur-
 mandato-rit. Ideò ait. Viam mandatorum tuorum
 rum. cucurri. Nec quomodocumque currunt
 Sap. 3. Sancti, sed quasi scintillæ in arundineto
 Ezech. 1. discurrunt. Et Ezechielis animalia velo-
 cissimo impetu, vtpote pennis, & oculis
 plena ibant, nec reuertebantur. Et, si in-
 terdum reuerti videbantur, reuertebantur
 in similitudinem fulguris coruscantis.
 Nunc ergo Domine est, vt plorem in sinu
 tuo vias meas difficiles: & gressuum tardi-
 tatem etiam in via tua defleam: cordis
 angustias confitear, & confundar: atque à
 te, qui abundantia pietatis tuæ & merita
 supplicum excedis, & vota, qui facis An-
 gelos tuos spiritus, & ministros tuos igne
 vrentem, suppliciter & latitudinem cor-
 dis, & gressus dilatatos, & expeditos, &
 P^{sal.} 103. cursum celerem, imò & volatum petam.
 P^{sal.} 54. Da mihi pennas vt Aquilæ, & volabo, &
 requiescam: da ignitum discursum, vt
 quasi velox ex concepto igne tuo scintilla
 ministrem tibi, luceam omnibus: omnes
 amore tuo succendam.

¶ He, id est, Ista.

Octonarius Quintus.

33 **L**egem pone mihi Domine
 viam iustificationum tua-
 rum: